

Ромін Андрій В'ячеславович, начальник факультету пожежної безпеки Національного університету цивільного захисту України, доктор наук з державного управління, доцент, полковник служби ЦЗ, м. Харків.

Яценко Олександр Анатолійович, доцент кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат економічних наук, доцент, старший лейтенант служби ЦЗ, м. Харків.

Секція № 8 Державна політика захисту населення і території від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню

Управління ризиками як складова державного управління у сфері цивільного захисту

Постановка проблеми. Ефективність державного управління у сфері ЦЗ неможлива без ефективного управління ризиками. Розглядаючи ЦЗ як систему забезпечення безпеки життєдіяльності населення, виникає необхідність у розробці концептуальної моделі побудови більш ефективної системи державного управління у сфері ЦЗ.[4]

Виклад основного матеріалу. Базовим підґрунтям концепції управління ризиками є концепція безпеки при техногенних, природних, соціологічних і екологічних небезпеках. Тобто, поняття небезпеки, безпеки і ризику є основними фундаментальними поняттями цієї концепції. Безпеку в окресленому контексті можна експлікувати як стан захищеності об'єктів і систем в умовах прийняттого ризику.

Найбільш важливими проблемами управління ризиками є [2, с. 129]: стратегічний прогноз розвитку України; актуалізація, оцінка і ранжирування ризиків; соціально-психологічний аналіз українського суспільства з точки зору управління ризиками; оцінка впливу глобалізації на ризики в Україні; розробка високих життєзберігаючих технологій; прогнозування постіндустріальних ризиків; розробка теорії управління ризиками; системний синтез і виробка концепції, доктрини і стратегії управління ризиками в Україні.

На думку Г. Райта, потреби безпеки – це “бажання впевненості, захисту і стабільності у повсякденному житті” [3, с. 13]. Зокрема, з нашої точки зору система ЦЗ покликана забезпечити потреби безпеки.

Задля ефективного виконання цього завдання необхідною умовою виступає класифікація функцій державного управління. Автор пропонує таку модель класифікації державно-управлінських функцій:

- мета-функції (основні), що виникають на пряме замовлення суспільства): оборона; боротьба із злочинністю; правосуддя; дипломатія; ЦЗ та ін.;

- мета-забезпечувальні (командні) функції, що пов'язані зі здійсненням політики управління: дослідження, прогнози і програми; організація служб (проблеми: загальної організації; організації окремих процедур; організації діяльності); контроль: технічний; адміністративний; зв'язки з громадськістю.

- допоміжні ("горизонтальні"), що виникають із внутрішніх потреб системи: управління персоналом; придбання майна та обладнання; бюджет і бухгалтерський облік; юридичні та пов'язані з судовими позовами; документування.

Звернемось також до аналізу класифікації суто управлінських функцій, які є характерними для всіх видів управління (функції загально-управлінського характеру) [1]: 1) планування: ухвала стосовно того, які цілі варто переслідувати протягом майбутнього періоду часу і що слід зробити для досягнення цих цілей; 2) організація: класифікація видів діяльності, доручення дій та надання повноважень для виконання цих дій; 3) комплектація кадрами: визначення необхідних людських ресурсів, зокрема, набір на роботу, відбір, підготовка та розвиток людських ресурсів; 4) мотивація: скерування чи спрямування людської поведінки до певної мети; 5) контроль: оцінювання показників і мети, визначення причин відхилень і в разі потреби прийняття заходів для виправлення стану.

Висновки. Застосування нових форм і методів забезпечення безпеки дозволить істотно підвищити рівень забезпечення безпеки, маються на увазі наступні форми і методи: науковий підхід до забезпечення безпеки; поліпшення й оптимізація системи підготовки населення і фахівців до дій при НС; створення регіональних баз даних потенційно-небезпечних об'єктів; удосконалення системи моніторингу й обробки даних про загрозу виникнення НС; застосування новітніх систем зв'язку й обробки інформації, у поєднанні зі створенням нової системи оповіщення й інформування населення; більш широке залучення суспільних і громадянських організацій, добровільних формувань до ліквідації наслідків НС і профілактичній роботі; ефективне управління ризиками; оптимальний розподіл державно-управлінських функцій за напрямками діяльності.

Витрати, необхідні для реалізації цього комплексу заходів, окупляться помітним зниженням числа НС.

Література:

1. Жукова Л. А. Державне управління у сфері цивільного захисту в Україні: функціонально-структурний аспект : дис. ... кандидата наук з держ. упр. : 25.00.02 / Лілія Анатоліївна Жукова. — К., 2007. — 212 с.

2. Жукова Л. А. Основні стратегічні напрямки державного управління ризиками / Л. А. Жукова // Зб. наук. пр. УАДУ ; [за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князєва]. — К. : Вид-во УАДУ, 2002. — Вип. 2. — С. 120—129.
3. Райт Г. Державне управління / Г. Райт ; [пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколи]. — К. : Основи, 1994. — 191 с.
4. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : навч. посіб. / [за заг. ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка]. — Львів : Видавництво Національного ун-ту “Львівська політехніка”, 2002. — 352 с.